

Tanıtım- Değerlendirme / Kitap İncelemesi

Bellek Yönetimi: Arşivsel Dönüşüm ve Paradigma/ Fatih Rukancı, Hakan Anameriç, Alparslan Başar. Ankara: T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, 2023.

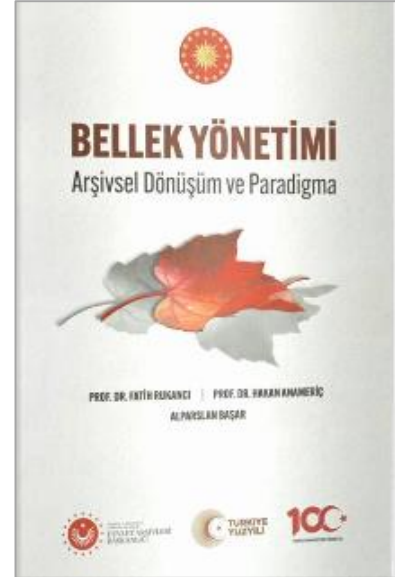
Burcu YILMAZ KARAHAN, Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğretim üyelerinden Prof. Dr. Fatih RUKANCI ve Prof. Dr. Hakan ANAMERİÇ ile Devlet Arşivleri Başkanlığı Belge Tespit ve Değerlendirme Dairesi Başkanı Alparslan BAŞAR tarafından hazırlanan “*Bellek Yönetimi: Arşivsel Dönüşüm ve Paradigma*” başlıklı kitapta genel olarak bellek yönetimi, belleğin türleri, belleği oluşturan bilgi kaynağı türleri, bellek yönetiminin idari yönetime katkısı, bellek fonksiyonlarının sağlıklı çalışmasını sağlayan kural, standart ve yöntemler ile bunların arşivcilikteki paradigmayı nasıl etkileyeceği ve şekillendireceği hususları ele alınmaktadır. Arşivsel dönüşüm merkezli bellek yönetimini açıklamayı amaçlayan kitap dört bölümden oluşmaktadır.

“Kavramsal Yaklaşım” başlıklı ilk bölümde yazarlarla okuyucular arasında ortak bir terminolojinin oluşabilmesi amacıyla temel kavramlar ve terimler belirtilmektedir. Bu çerçevede bellek kavramı tanımlanmakta; arşivler de metaforik bir yaklaşımla bellek olarak değerlendirilmekte ve bu değerlendirmenin arkasında yatan sebepler okuyucuya aktarılmaktadır. Sonrasında arşivlerin bellek yönetiminde bir paradigma oluşturup oluşturmadığı tartışılmakta, kişisel ve kolektif bellek üzerindeki etkileri tarihsel bir yaklaşımla sunulmaktadır. Bölümün devamında arşivleme kültürü ile bu kültürde yaşanan değişimlere değinilmekte, ayrıca arşivlerde saklama ve erişim süreci, uzun süreli koruma, açık-kapalı/kısıtlı arşivler, arşiv belgelerinin güvenilirliği, değeri, değerlendirme ve seçme süreçleri ile erişim ve erişim ile ilgili diğer hususlar açıklanmaktadır.

“Yöntem ve Roller” başlıklı ikinci bölümde yeni teknolojilerin yanı sıra hak ve özgürlükler bağlamında yeniden şekillenen beklentilerle birlikte değişen arşivcilik mesleğinin rolleri ve kullanılan yöntemler ele alınmaktadır. Bölümde klasik arşivcilik uygulamalarının arşivler için belirlenen hizmeti, kapsamı ve niteliği karşılama hususunda yeterli olamayabileceği belirtilerek; arşivcilik kavramı yeniden tanımlanmakta; buna bağlı olarak roller ve yöntemler yeniden kurgulanmaktadır. Bu kapsamda öncelikle hizmet politikası ele alınmakta; politika şeffaflık, dinamik yapı, rehberlik ve danışmanlık, tanıtım ve bilgilendirme gibi değişkenler de göz önüne alınmaktadır. Bölümün devamında bellek merkezlerinde sunulan hizmetin değerinin ve verimliliğinin artırılması için yapılması gerekenler vurgulanmaktadır. Bölüm sonunda büyük veri, veri madenciliği ile yapay zekâ araç ve teknikleri arşiv hizmetleri kapsamında değerlendirilmekte, mevcut durumda yürütülen projelere de değinilerek okuyucuya konuyla ilgili ayrıntılı bilgi verilmektedir.

“Kayıt Yöntem ve Ortamları” başlıklı üçüncü bölümde veri veya bilginin okunabilen, görülebilen ya da işitilebilen bir nesne üzerine yazılması, kodlanması veya aktarılması işlemlerinin bir bütünü

olarak ele alınan ‘kayıt’ işlemi üzerinde durulmaktadır. Veri veya bilginin tekrar kullanılmak üzere kaydedildiği ortamların geçirdiği değişimin ele alındığı bölümde, kayıt yöntemleri, kayıt ortamları ve materyal türleri açıklanmaktadır.

“İlişkili Disiplin ve Alanlar” başlıklı dördüncü ve son bölümde arşivciliğin varlık nedeni, fonksiyonları, etki alanı ve diğer bileşenleri ile ilgili olarak teknolojik gelişmelerin de baskın rolü çerçevesinde sürekli değişen ‘ilişkili disiplinler’ değerlendirilmektedir. Bellek yönetiminde kanıta dayalı bilgi ve verinin korunması ve kullanılması bakış açısıyla kamu yönetimi başta olmak üzere, diplomatik ve paleografya, tarih ve coğrafya, uluslararası ilişkiler, kütüphanecilik, müzecilik ve halkla ilişkiler disiplinleri ile arşiv biliminin ilişkisi kurulmakta ve arşivcilikte disiplinler arası çalışmaların önemi vurgulanmaktadır.

Bellek yönetiminin fonksiyonel gücünü ve etkisini vurgulayarak gelecekte belleğin belgesel kanıtlarını barındıracak olan arşivlerimizin, bugün ve gelecekte uzun vadeli strateji ve programlar çerçevesinde yönetilebilir bir şekilde yapılandırılmasının büyük önem arz ettiğini dile getiren Rukancı, Anameriç ve Başar, Devlet Arşivleri Başkanlığı tarafından yürütülen “Bütünleşik Arşiv Yönetim Sistemi” projesinin önemini vurgulayarak eseri sonlandırmıştır. Ülkemizde arşivcilik faaliyetlerine katkı sağlamayı hedefleyen “Bellek Yönetimi: Arşivsel Dönüşüm ve Paradigma” kitabının tam metnine <https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Yayinlar/Yayinlar.aspx> adresinden erişim sağlanmaktadır.